

Uvodno izlaganje

Dragoljub Duško Vuković

Medijski savjet za samoregulaciju (MSS) je od 1. oktobra 2013. do 15. februara ove godine ukupno evidentirao 83 primjera kršenja Kodeksa novinara Crne Gore (Kodeksa), dok su, u istom periodu, saradnici Akcije za ljudska prava (HRA) zapazili ukupno 511 kršenja ili šest puta više.

Mediji su kršili većinu od 12 osnovnih načela, ali u period obuhvaćenim u trećem izvještaju o aktivnosti samoregulatornih novinarskih tijela, i dalje je, prema nalazima HRA, najviše bilo primjera kršenja načela br. 10, odnosno pretpostavke nevinosti.

Saradnici HRA su evidentirali 311 primjera kršenja pretpostavke nevinosti. Prema nalazima saradnika HRA, daleko najčešće je pretpostavku nevinosti kršio dnevnik "Dan" (125 primjera).

Monitoring tim MSS je našao najveći broj primjera kršenja načela br. 1, koji se odnosi na tačnost.

Poslije načela br. 10, i saradnici HRA su evidentirali da je najčešće kršeno načelo br. 1 – ukupno 62 primjera, a poslije njega načelo br. 3, koje se tiče neprikosnovenosti činjenica i njihovom stavljanju u pravilan kontekst – ukupno 38 primjera.

MSS je evidentirao 33 primjera kršenja načela br. 1, a 11 primjera kršenja načela br.3. Kodeksa.

Mi smo uočili da MSS vrlo selektivno registruje kršenje pretpostavke nevinosti, pa smo u ovom izvještaju preporučili da njegov Monitoring tim ubuduće jednaku pažnju poklanja kršenjima svakog od osnovnih načela Kodeksa ili da makar navede opravdane razloge za selektivan pristup.

Od ukupnog broja primjera kršenja Kodeksa koje je evidentirao, MT MSS je oko dvije trećine našao u dnevnicima "Dan" i "Vijesti", te na portalu "Vijesti", medijima koji nijesu članovi ovoga samoregulatornog tijela i ne priznaju njegovu nadležnost.

S druge strane, više od polovine primjera kršenja Kodeksa koje su evidentirali saradnici HRA odnosi se na medije koji su članovi MSS.

MSS bi, prema našem mišljenju, javno deklarisanu spremnost za saradnju sa ombudsmanima dnevnika i televizije "Vijesti", kao i dnevnika "Dan" mogao početi prosleđivanjem žalbi koje dobija, a odnose se na te medije, bez izjašnjavanja o njima.

Iako većinu članova MSS čine emitivni mediji (radio i TV), od oktobra prošle godine do sredine februara 2014, ovo samoregulatorno tijelo registrovalo je samo tri primjera kršenja Kodeksa kod te vrste medija – TV Pink M, Skala radio i TV San. U istom periodu, saradnici HRA su našli 70 primjera kršenja Kodeksa kod pet posmatranih televizijskih stanica, od kojih su četiri članice MSS. Napominjem da su monitorovane samo glavne informativne emisije.

MT MSS bi trebalo, prema našoj preporuci, da makar periodično nadgleda rad elektronskih medija, prije svega televizija koje signalom pokrivaju cijelu Crnu Goru, a koje su članice ovog samoregulatornog tijela.

MT MSS je i u periodu koji obuhvata ovaj izvještaj nastavio da, po pravilu, krši odredbu svog Statuta kojom je propisano da je Monitoring tim dužan da “zatraži mišljenje medija koji je predstavkom gledalaca/čitalaca/slušalaca ili na osnovu praćenja Monitoring tima označen da je kršio Kodeks novinara Crne Gore”.

Mi smatramo da je neophodno da MT MSS primjenjuje iste kriterijume pri odlučivanju o žalbama koji su propisani Statutom MSS, kao i da je neophodno da što prije usvoji najavljeni pravilnik i time dodatno precizira obaveze i odgovornost svoga Monitoring tima i onemogućí voluntarizam u njegovom postupanju.

U ovom izvještaju smo konstatovali da, iako je od uspostavljanja Ombudsmana TV Vijesti prošlo skoro godina dana, ovaj medij još nije usvojio interni etički kodeks, predviđen odlukom o osnivanju Ombudsmana.

Imajući u vidu konstataciju samog Ombudsmana da ga novinari često kontaktiraju radi otklanjanja etičkih dilema, to bi mogao da bude dodatni podsticaj za što skoriju izradu i usvajanje internog etičkog kodeksa i programskih smjernica TV Vijesti.

U ovom izvještaju je prvi put analiziran i rad Ombudsmana dnevnika “Vijesti”, koji stupio na dužnost 3. novembra 2013. godine i konstatovali smo, na osnovu njegovih izvještaja, da je izostala saradnja sa Ombudsmanom TV “Vijesti”, imajući u vidu da mu nije proslijeđena jedna žalba koja se odnosila na taj medij.

Ombudsmanima dnevnika “Vijesti” i TV “Vijesti” smo preporučili da tješnje sarađuju, a Ombudsmanu dnevnika “Vijesti” sugerisali **da uvijek prilikom identifikovanja ogrješenja o profesionalnu etiku navede koje načelo, odnosno smjernica Kodeksa je prekršena i na koji način je to učinjeno, čime bi bio izbjegnuta utisak pristrasnosti i djelovalo se edukativno i preventivno. Poželjno je, takođe, da se pridržava terminologije koja je korišćena u Kodeksu.**

Priključivanje novih lokalnih medija Samoregulatornom savjetu za lokalnu štampu i odluku dnevnika “Dan” da slijedi iskustvo TV “Vijesti” i dnevnika “Vijesti” i uspostavi zaštitnika

prava svojih čitalaca, u ovom izvještaju smo ocijenili kao nove primjere afirmacije potrebe za uspostavljanjem djelotvorne samoregulatorne prakse u crnogorskoj medijskoj zajednici.

Preporučili smo da je krajnje vrijeme da nedjeljnik "Monitor" za sebe odabere odgovarajuću formu samoregulacije, kao što bi to trebalo da urade i brojni elektronski mediji koji nijesu uključeni ni u jedno od postojećih kolektivnih samoregulatornih tijela.